

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Radnóti József*
Cím: *Miből él a pesti banktisztviselő?*

Forrás: *Világ*
Bp. 1922 VIII. 6 (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 339.854

Hely

Idő "1922"

Személy

Helyszám

Miből él a pesti banktisztviselő?

Hová lett a jól vasalt, kikent-kifent, monoklis, raccsoló, zsurok lovagja, kuplék hőse: a bankfiú! Nyegleségeit lenyeste a háboru, amely hőssé avatta a szaldakonto tartalékos tisztjeit; eleganciáját, életörömét elvitte a küzdelem, amelyet a háboru óta a mindennapi kenyérért folytat.

A bankfiuból *pénzintézeti tisztviselő* lett és ebben az elnevezésben a hangsúly nem a *pénzintézet*en, hanem a *tisztviselő*n van. Hogy pedig tisztviselőnek lenni mit jelent a mai Magyarországon, arról köteteket lehetne írni, ha volna elég szava a magyar szótárnak a nyomor festésére; hiszen valamikor büszkén hangzott az Extra Hungariam... de akkor nem volt csonka az ország és Zürichben 105 frankot fizettek egy magyar százkoronásért.

A banktisztviselő nehéz sorsa, küzdelmes élete nyilvánvalóbb a közvélemény előtt, mint más intellektuális küzködőé, ügyvédé, orvosé, mérnöké. Kötött munkaidejű, fix fizetésű robotos a banktisztviselő és nyomorúságát szembeötlőbbé teszi a foglalkozása: a milliárdok kezelése papiroson és a valószínűségben. A laikusok tömege nehezen hiszi el, hogy egy bankpénztáros, aki ma százmilliót vesz be, vagy ad ki, a holnapi kenyérré gondol. A kiscgazdának van erre egy őshumoru megjegyzése: azt mondta egyszer egy kiscgazda egy bankpénztárosnak, hogy biztosan ragad rá egy kis pénz a sok pénzkezelésből, mert lám a liszt sem az őrlő molnáré, mégis lisztes lesz tőle...

Az egyre nyomásztóbb drágaság a tavasszal mindegyre elviselhetetlenebbé tette a banktisztviselő helyzetét. Akkor egy élemedett banktisztviselő figyelmzettetett:

— Meglássa, napirenden lesznek a csalások, sikasztások, visszaélések. A nagy forgalom és a kevés kereset csábít a bűnre, a szükség pedig hátulról löki meg a banktisztviselőt, hogy elinduljon a lejtőn.

Igazá volt: alig múlt el nap, hogy valahol föl

ne fedeztek volna egy-egy részvényekkel, átutalásokkal, csekkekkel elkövetett csalást. Az esetek persze szörványosak voltak, de voltak, ez a bünözési tünetet mindennél élesebben jelezte az egyre fokozódó nyomorúságot. Egy ezrelék volt csak a bünösök száma és ez az arányszám nagyon kicsi volt, ahol egyébként annyi százalékra dolgoznak. De normális idők statisztikája szerint máskor egy év alatt volt annyi bűneset, mint a tavasszal egy hónap alatt. Romlottak az életföltételek, megingott az emberek lába alatt az erkölcsi talaj.

Májusban, júniusban már nem bírták tovább a banktisztviselők, energikusan megmozdultak, sztrájkokkal fenyegettek. Az akcióból először hatalmi kérdés lett, azután mindkét fél engedett, a banktisztviselők fizetésemelést kaptak és amiré megkapták — **már ez is kevés volt. A drágaság mint vakmerő lovas száguldott és nyomában ott ült a fekete gond.**

Most mégis mintha csöndesebbek volnának a panaszok a bankok körül, pedig ok volna a keserűsége elég, több, mint májusban, hiszen akkor két száz korona volt egy kiló zsír és ma már ötszázánál is drágább. Annál a rejtélynél, hogy miből él a pesti banktisztviselő, még nagyobb rejtélynek látszott, hogy egyszerre elült a fizetésrendezési mozgalom, vagy legalább is a nagy nyilvánosság előtt nem volt látható a hullámverése. Érdeklődéseimre azután egy egyébként harcias hangulatu bankcégvezető így adta meg a feleletet:

— Kérlek alássan, most igazán nem érünk rá mozgolódnunk. Még meghalni sem érünk rá, olyan rengeteg a munka. Ez mindig így van, amikor hatalmas hossz és óriási forgalom van a tőzsdén.

Szöveget ütött a fejembe ez a szó: *tőzsde*. De még a tárgynál maradtam:

— Nem nagyon logikus beszéd. Egy energikus akcióra éppen ilyenkor volna a legjobb alkalom, nem a pangás idején. A kőművesek nem télen szoktak mozgolódnunk, amikor nincs munka, a szalmakalap-

gyárak munkásai is valószínűleg szezonban csinálnak bérmozgalmat.

Nyugodtan adta meg a feleletet:

— Először: a banktisztviselő rendes ember, amikor sok a dolga, akkor verejtékezik, robotol késő estig és nem magára gondol, hanem a munkájára. Másodszor: alapjában véve egy kicsit könnyelmű ember a banktisztviselő, legalább minden harmadik érdekelve van a tőzsdén és most, hogy az elmúlt hetekben hossz volt és keresett, igazán nem gondol a fizetésére. *Mindegy neki, hogy mennyit kap a bankban, mert ugysem abból él, hiszen egy kötés közép-papíron többet keresett, mint három havi fizetése.*

— De hát csak nem mindenki tőzsdéz, aki banktisztviselő?

— Valamilyen formában csaknem mindenki tőzsdéz, volt idő, amikor a gépirónok is erősen angazsálva voltak. Az olcsósági hullám idején a bankok megtiltották, hogy tisztviselőik náluk fedezet nélkül játszanak. Most újra tombol a játékszenvedély és a bankok valamivel engedékenyebbek. *Inkább nyerni hagyják a tisztviselőket, semhogy nagyobb fizetést adjanak nekik.* A fedezetlen tőzsdejáték csak félrizikó a bank részére is, a fizetésrendezés teljes pozitívum volna.

— És aki mégsem tőzsdéz?

— Az éppen csak hogy nem hal éhen. Fizetést keveset kap, munkája ellenben sok van. Mellékfoglalkozásra gondolni is alig lehet. Pedig a banktisztviselőnek külsőleg is reprezentálnia kell, a bírónak elnézik a rongyos ruhát, mert az Igazság istennője vak, a banktisztviselőnek jól kell öltözködni, mert az igazgatóknak jó szemük van. Sőt jó szívük is van: inkább kidobják a rongyos embert, mert megszakadna a gatyuk. **Radnóti József.**